List 15. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 8. aprila 1892.

Politiški oddelek.

Nov denar.

Obeta se, da dobimo nov denar, da se uvede zlata veljava. S tem se pa ne sme misliti, da zanaprej ne bodemo imeli več nobenega druzega denarja nego zlatega. Imeli bodemo še vedno poleg zlatega denarja, bankovce, srebrni in bakreni drobiž, morda tudi nikleni, kakor ga imajo v Nemčiji. Zlato bode le za podlago novi veljavi, to je država bode za drug denar pripravljena dati zlato, kakor je sedaj srebro. Zlato bode stopilo namesto sedanjega srebra.

Ta stvar je pa velike narodno-gospodarske važnosti in se zanjo zanimajo že dolgo razni finančni, državni in trgovski krogi. Kak vpliv bode imela, pa še nikdo prav ne ve. Nekateri mislijo, da dober, drugi so pa zopet drugačnega mnenja. Seveda drugače sodi o tej stvari židovski kapitalist, drugače zopet posestnik. Drugače sodijo upniki, drugače dolžniki.

Razni so povodi, da se je vlada odločila za urejenje denarne vrednosti. Pred vsem je to, da imajo že skoro vse evropske države zlato veljavo. Potem je pa še to, da cena srebru že več let v primeri z zlatom vedno pada. Ko se je uvela sedanja veljava, je bilo zlato 15krat dražje, nego je srebro, sedaj je pa že nad 22krat. Najsitnejše je pa, ker se ta cena vedno preminja, tako da trgovec prav ne ve, kako bi prodajal blago, ki ga je dobil iz inozemstva, da bi ne imel izgube.

To je vzrok, da so skoro vsi večji trgovci uneti za zlato veljavo. Pa še nekaj druzega je. Misli si, da bi ložje dobili iz inozemstva denarja na posodo, ko bi imeli zlato veljavo. Že sedaj se je iz tacih ozirov bilo izdalo zlato posojilo, to je posojilo, od katerega se plačujejo obresti v zlatu. Tako posojilo se je ložje spečalo v inozemstvu. S tem, da se je izdalo to posojilo, dobili smo v resnici že dvojno veljavo, da si postavno velja le jedna. Dvojna veljava pa ima svoje neprijetnosti zaradi proračunjenja. Vlada bi se bila uvedenja zlate veljave že davno lotila, ali stvar ni lahka. Treba bode kupiti mnogo zlata, da bode mogoče izplačevati v zlatu. Dokler se ni napravilo ravnotežje v državnem gospodarstvu, ni bilo na to niti misliti. Da se je pa ravnotežje napravilo, to je pa zasluga državnozborske desnice in pa bivšega finančnega ministra Dunajevskega. Če se torej vprašanje o urejenju denarne vrednosti ugodno uravna, ne bode se moglo oporekati, da je baš desnica pripravila ugodna tla za tako rešitev.

Ugodna rešitev je pa odvisna tudi od tega, če se ohrani še kaj časa mir. V največje zadrege bi prišla država, ko bi se začela vojna, predno se urejenje denarne vrednosti dovrši. Sedanji evropski položaj je še precej miren, ali vendar se ne sme iz vida pustiti, da bolgarsko vprašanje še ni rešeno in da so odnošaji mej Nemčijo in Francijo še vedno le malo prijazni. Nevarnost za mir še vedno preti od Rusije in Francije. Poslednji čas pa notranje razmere teh dveh držav vendar niso take, da bi mogli lahko se spuščati v veliko vojno.

Rusija je v veliki narodno-gospodarski krizi, ki jo bode še dolgo tlačila. Mi letošnjemu gladu ne pripisujemo take važnosti samo na sebi. Slaba letina lahko zadene vsako državo. Pomenljivejše je, kako da v Rusiji posebno veleposestva gredo na boben. Vsako leto se jih proda na tisoče. Vse kar je dosedaj storila vlada, da bi rešila veleposestnike, je bilo zaman. Veleposestniki nimajo potrebne moralne sile, da bi se mogli obdržati. V tacih slučajih ne pomaga nobena umetna pomoč. Stanje kmetskega prebivalstva je silno žalostno. Ruski pisatelji tožijo, da se narod udaja vedno bolj pijančevanju in lenobi. Sploh mu manjka potrebne energije, da bi si v kaki reči pomagal sam. V vsem le pomoči pričakuje od carja, ki pri najboljši volji vsem pomagati ne more. To prihaja od sedanje vladne sisteme, ki ni dala se narodu svobodno razvijati in ga je tako pripravila ob vso odločnost in zaupnost v samega sebe. V takem težavnem položaju Rusija ne bode mogla lahko začeti vojne.

V Franciji so pa tudi notranje razmere precej zamotane. Sedanji dinamitni atentati so najboljši dokaz

nezdravih razmer. Da Francozi začno kako vojno, bati se imajo doma socijalne vstaje. Zaradi tega se od Francije ni bati vojne. Po tem takem je precej upanja, da se ohrani mir.

Sedaj pridemo do glavnega vprašanja, bode li zlata veljava imela zaželene blagodejne učinke. Glavna stvar je, kako se določi razmerje mej sedanjo in novo veljavo, ali bolje rečeno, kako razmerje mej zlato in srebrno vrednostjo naj se vzame za podlago. Tukaj je pred vsem dvojno mnenje, nekateri priporočajo, naj bi se vzel za podlago povprečni kurz poslednjih desetih ali sedmih let, drugi pa hočejo zopet slučajni kurz dne, ko se začne vrejevanje. To in ono se nam ne zdi pravično. Cena srebru je poslednjih deset let vedno padala, zatorej bi bila vsekaka povprečna cena, ki bi se vzela za podlago previsoka v primerji s sedanjimi razmerami. Kurz, ki bode še le kacega posebnega dné, pa tudi ni primeren, ker bi židovski kapitalisti že skrbeli na borzi, da bi bil zanje ugoden. Pomisliti je pa treba, da cena srebru ne neha padati z istim dnem, ko se uvede nova veljava, temveč se je še bati, da bode hitreje padala v primeri k zlatu ali z drugimi besedami, da se zlato podraži, ko ga bode treba veliko nakupiti. Cena vsacemu blagu namreč poskoči, če se zelo poprašuje po njem.

To vprašanje je pa večje važnosti, nego bi si kdo mislil. Vedeti treba, da je naša država močno zadolžena. Skoro od vseh teh dolgov pa plačujemo obresti v srebru, pozneje jih bodemo morali pa v zlatu. Večina upnikov biva v inozemstvu. Denar za obresti torej v veliki množini roma v inozemstvo. Če je cena srebru nizka so na škodi ti upniki. Pozneje bode pa to drugače. Obresti se bodo plačevale v zlatu. Če se poniža cena srebru bode previsoka tista cena, ki se vzame za podlago novi veljavi. Lahko se torej prigodi, da bi država potem leta na leta morala plačevati od svojih dosedanjih dolgov prevelike obresti v korist inozemskim največ židovskim kapitalistom. To bi seveda čutili davkoplačevalci. Vlada je bila sklicala enketo na Dunaj, da jo je poprašala za mnenje. Žal da je v tej enketi bilo največ kapitalistov, ki pričakujejo od visokega razmerja dobička. Poklicani so pa bili seveda tudi nekateri drugi, zlasti profesorji, ki poznajo narodno gospodarstvo le iz teorije. Premalo se je vlada pri sklicanju te enkete ozirala na produktivne stanove.

Mi vsaj z nekakim strahom pričakujemo nove veljave. Ta strah je tembolj opravičen, ker kapitalisti imajo velik vpliv na vlado, pa tudi na nekatere stranke državnega zbora, poleg tega pa imajo moč časopisja na svoji strani. Kapitalisti pa tudi to vprašanje bolje razumejo, nego drugi stanovi in bode torej ložje branili svoje koristi. Zatorej se obračamo do naših zastopnikov, da naj vso stvar dobro prevdarijo in se ne dajo zapeljati z medenimi besedami, katere bodo zlasti slišali od levice, ki je nekaka zastopnica kapitalistov. Bolje je, če se stvar še odloži, nego bi se neugodno rešila, kajti pozneje bi se popraviti ne dala. Po toči ne pomaga več zvoniti.

Politični pregled.

Štajersko. — V deželnem zboru je bila se vnela huda debata o predlogu šolskega odseka, da se vlada pozivlje, da gleda, da se bode bolj gojila nemščina po slovenskih šolah in da se učiteljem dovolijo nagrade, če bodo posebno gojili učenje nemškega jezika Slovenski poslanci so z vso odločnostjo ugovarjali temu predlogu, ali seveda vsi ugovori niso nič pomagali. Nemška večina je glasovala za predlog šolskega odseka.

Koroško. — Tudi na Koroškem je bila huda debata o šolstvu Slovenska poslanca sta izjavila, da ne bodeta glasovala za ljudskošolski proračun, ker niso šole postavno urejene Nemški poslanci so se pa hudovali nad agitacijami za slovenske šole. Nazadnje se je pa vendar moralo celo od nemške strani priznati, da so prošnje za slovenske šole bile postavno napravljene.

Istrski deželni zbor je vzlic ugovora hrvatskih poslancev sklenil deželnemu odboru naročiti, da razdeli stroške za šole na obe narodnosti tako, da bodo Italijani skrbeli le za italijanske, Slovani pa le za slovanske šole. Predlog sam na sebi ni tako napačen, ali bati se je, da bode italijanski deželni odbor ga tako izvel, da bodo Hrvatje v gmotnem in duševnem oziru na škodi.

Češko. — Spravni odsek je sklenil, da se sprava odloži in to brez vsake motivacije. Mladočehi so zahtevali, da se o spravi preide na dnevni red ali ta predlog je ostal v manjšini, ravno tako tudi predlog Staročehov, da naj vlada poprej izvede narodno jednakopravnost in pa nemški predlog, da se o spravnih predlogah začne nadrobna debata. Propala je pa tudi motivacija predloga veleposestnikov, v kateri se je mej drugim naglašala potreba sprave. Mi zlasti obžalujemo, da je propal staročeški predlog, ki je bil jako utemeljen. Baš to, da noben predlog ni v celoti obveljal, kaže, kako zamotane so politične razmere na Češkem. Mladočehi vse zasluge, da je propala sprava, pripisujejo samo sebi. Dva Mladočeha sta že bila sklicala shode volilcev, da sta se ponašala s tem vspehom mladočeške politike.

Gorenja Avstrija. — V ponedeljek se je v deželnem zboru začela pa tudi končala generalna debata o predlogu poslanca Ebenhocha, da bi se pomnožilo v deželnem šolskem svetu število zastopnikov cerkve in deželnega zbora, da bi jeden zastopnikov učiteljstva moral biti veroučitelj in da se zastopniku židovskega veroizpovedanja omeji pravica v deželnem šolskem svetu vdeleževati se posvetovanj samo o židovskih šolah. Predlog je mej drugim zagovarjal tudi škof Doppelbauer, kateremu se sedanji šolski zakon zdi premalo kristijansk. Posebno on ne odobruje, da si država prisvaja nadzorovanje nad vsem učenjem v šoli celo nad veronaukom. Proti predlogu se je izrazil namestnik, ker so že sedaj v deželnem šolskem svetu vladni zastopniki v manjšini. Jeden liberalcev je trdil, da se konservativci le potegujejo za gospodstvo duhovščine v šoli. Od konservativne strani se je pa slišal jako odločen glas po uvedenji verske šole.

Francija. — Anarhista Ravachol-a, katerega je policija toli hrepenela v pest dobiti, so prijeli, izdal ga je neki natakar. V Rovachol-ovem stanovanji našli so več priprav za napravo dinamitnih bomb. Natakarju, ki ga je izdal, dali so 1000 frankov nagrade, policajem pa, ki so ga prijeli, po 500 frankov. Ravachol se je prve dni v zaporu jako oblastno vedel in je odločno tajil, da bi bil on Ravachol, ter da bi bil on prouzročitelj znanih atentatov. Sedaj se je pa že pomiril in tudi priznal, da je on izvršitelj atentata v Boulevard St. Germain in onega v Rue de Clichy. Ker ima Ravachol na vesti še druge dokazane mu zločine, ni drugače misliti, kakor da bo s smrtjo moral plačati svoja djanja — Vest, da bi bila policija zaprla tudi Ravachol-ovega tovariša Mathieu-a, se ne

potrjuje. — Ženo anarhista Chaumentin-a so izpustili. Zahvaliti se ima to okoliščini, ker se je po njenih podatkih prišlo na sled Ravacholu. Tudi njenega moža bodo baje kmalu izpustili, kajti splošno vlada prepričanja, da je Chaumentin nedolžen in da je le iz družbinskih razmer občeval z Ravachol-om — Najbolj boje se v Parizu 1. majnika. Če tudi so glavne tičke že v pest dobili vendar dela vlada velike priprave, da prepreči ta dan nameravane anarhistične izgrede in demonstracije. Premožneji Parižani nameravajo ta dan zapustiti mesto.

Srbija. — Po dolgem odlašanji se je novo ministerstvo vendar zopet srečno sestavilo. Pašič vstane predsednik in ob ednem prevzame vodstvo vnanjih reči in začasno tudi finance. Velimirovič prevzame javna dela, Milosavljevič notranje reči, Gjorgjevič pravosodje, Nikolič nauk in bogočastje, polkovnik Gjurič vojsko in Dušmanovič trgovino. Vojni in trgovinski minister sta naklonjena liberalcem, kar radikalnemu klubu ni po všeči. Naloga novega ministerstva bo težka in pri velikem nasprotju, na katero bo naletelo v skupščini, je težko misliti, da bi se dolgo časa vzdržalo pri tej sestavi.

Grško. — Kralj oziroma nova vlada objavila sta svoj program. V njem poudarja kralj, da so ga interesi države napotili k temu, da je odpoklical staro ministerstvo in sestavil novo ter sedaj razpustil zbornico in razpisal nove volitve. Prejšnja vlada pravi kralj, je popolnoma onemogla in zabredla v najslabše razmere. Vse je v neredu, finance, vojaška organizacija in celo pravosodje izgubilo je mej ljudstvom zaupanje. Treba je preuredbe. Nova vlada skušala bo slabo stanje zboljšati. Zakone izvajala bo nepristransko, finance bo uredila, troške bo po možnosti znižala ter gledala za zboljšanje vojske, mornarice in šolstva. Glede volilne borbe se kralj izjavlja, da vlada ne bo postavila kandidatov, temveč prepustila ljudstvu, da po svojem lastnem prepričanji voli poslance.

Španija. — Anarhisti jeli so se gibati tudi v Španiji. V Barceloni prišli so na sled veliki zaroti, kateri je bil namen, 1. maja napraviti več atentatov. Zarotnike so zaprli. — V Madridu položila sta pa te dni dva anarhista dinamitne patrone na stopnice mej stanovanjem zborničnega predsednika in zborično dvorano. Zločinca so še na mestu prijeli. Eden je Francoz, drugi Portugalec. Pri njima našli so nekak program, ki določuje, da se imajo na cvetno nedeljo po vrsti razstreliti zbornica, senat, pravosodno poslopje, poslopji ministerskega sveta in vojnega ministerstva, banka in kraljevi dvorec. Mestno prebivalstvo je vsled tega grozno razburjeno.

Obrtnija.

O brušenji in likanji.

(Dalje.)

Kedar rabimo v brušenje in likanje v prah zmljete tvarine, treba nekega sredstva — gladilnega orodja —, s katerim pritiskamo prah do predmeta in s katerim ga drgnemo ob predmet. Iz prahú naredimo poprej s pomočjo vode, vinskega cveta ali pa olja redko testo, ter ga pomažemo po površini gladilnega orodja. To orodje sestoji časih samo od kakega koščeka mehkega usnja, klobučevine, suknja ali platna, katerega s prahom namažemo, potem pa ga z roko pritisnemo na predmet ter drgnemo tja in sem. Čestokrat pa stvar napravimo narobej. Gladilno orodje ostane mirno, a predmet se suče memo njega, na pr. na stružnici.

Zelo v navadi so tudi takozvane gladilne pile ali gladilni lesovi, katerim pravimo smirekove pile, smirekov les, ako pride pri njih v porabo smirek. Gladilne pile so tenke in zlikane železne ali pa jeklene palice, na pr. stare pile žagarice ali pa sestoje iz raznih kovin (Compositionsfeilen). Lesene pile morajo imeti mehek, povsem jednakomerni les (lipa, vrba), v katerega se prah rad in jednakomerno vtisne. Čestokrat prilepimo na tak les še usnje, suknò ali kak drug les, potem še le namažemo z gladilnim prahom. Oblika in veličina gladilnih pil in lesov se ravna po predmetu, katerega likamo. Včasih vzamemo dve pili ob jednem. Predmet pritrdimo v primež in denemo med obe pili, katere na konceh z roko stiskamo k objektu ter gonimo tja in sèm. Na stružnici likamo na jednak način cilindrične predmete. Tedaj jih tudi vrtimo med dvema pilama, ki sta polukrožno izrezani, da se objekta bolje oprimeta.

Ker se pa kovinske in lesene gladilne pile ne morejo vpogniti ter prileči poljubnemu profilu predmeta, si pomagamo v tacih slučajih z raznimi ščetmi (krtačami) in mehkimi ploskvami iz papirja in blaga, katere so potresene z gladilnim prahom (smirekov papir, smirekovo platno, peščeni papir, stekleni papir in stekleno platno, votličev ali plovčev papir, kremikov papir itd.) (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Spajanje aluminija. Da se aluminij, ta prelepa in lahka kovina, o kateri smo uže parkrat pisali na tem mestu, tako počasi vdomačuje v naših kovinskih delarnicah, je v prvi vrsti vzrok to, da ga je silno težko spajati (lotati). Sedaj poročajo listi, da sta ključar J. Maudt in puškar H. Huhnholz v Erfurtu izumila nov način spajanja pri aluminiju. Znano je, da se navadni cin ali živo srebro alumija še prime ne in da leta po njem, kakor voda po mastni površini. Novo spajanje je tako trdno, da se lahko kuje in dva pleha aluminija, široka 2 *cm* in 5 *mm* debela, zdržita, skupaj spojena, teže 100 *kg*.

Lepilo v mokroti. Tvarin, katere pridejo z močo v dotiko, ne moremo lepiti z navadnim limom. V takih slučajih si napravimo nastopno lepilo: Vzemi 1 del žganega, na zraku razpadlega vapna in 5 delov sveže skute ali žmitkov ter oboje dobro zmešaj in združi. Med mešanjem prilij toliko vode, da se lepilo vleče v nitkah. Les je treba poprej ogladiti in ko ga namažeš z opisanim lepilom, naj bode nekaj časa dobro skup stisnen med vijaki. Lepilo se hitro strdi in zato je treba z delom hiteti. To lepilo tudi izvrstno rabi pri združenji lončenih razbitih izdelkov, ki stoje na prostem.

Kako male predmete pociniti. Male objekte iz železa, bakra ali medú pocinimo na nastopni način: V razredčeni žvepleni kislini (100 delov vode in 3 dele kisline) jih najprvo označimo in speremo. V njej naj leže toliko časa, da so popolnoma svitli in čisti. Potem jih zmijemo z vodo in z žaganjem posušimo. Med tem smo raztopili v ploščnati železni ponvi primerno množino cina in vlili nanj 1 *cm* debelo plast loja. Dotične objekte spuščamo potem počasi skozi loj v razbeljeni cin, malo pomešamo in zopet ven vzamemo.

*

Kmetijstvo.

Kmetijsko mlekarstvo.

Posebno okrog večjih mest, imajo kmetje navado, da prodajajo v mesto seno in slamo, češ, da tako hitreje dobe denarja. Tudi na Slovenskem se je semtertja že ta navada udomačila. Kmet navadno ne pomisli, da s tem največ škoduje kmetiji svoji. S takim postopanjem odtegne se kmetiji mnogo gnoja, katerega kmet nima nikdar dovolj. Tudi kmetovalec zamudi mnogo časa z vožnjo v mesto; čas je pa denar, kar pa navadno kmet dosti ne premisli. Zraven tega se pa le prerad predolgo mudi v mestu, poseda po gostilnicah in se tako privadi pijančevanju in pa še igranju.

Glavno pravilo za kmete mora biti, imej, kolikor je moč veliko lepe živine, kajti potem je dosti gnoja. Če je pa dosti gnoja, bode tudi dovolj krme in žita. Seveda preveč živine kmetovalec ne sme imeti, temveč le toliko, da je more dobro krmiti, kakor smo že mi razlagali.

Samo kislo seno z vlažnih travnikov in močvirja se sme prodati. Tako seno je le za konje, ne pa za krave. Konj pa seveda kmet ne more več imeti, kakor jih potrebuje za obdelovanje zemlje.

Napačno je pa prodajati deteljo in po sladko seno. Kmet, ki ima dosti sladkega sena in detelje, redi lahko dosti krav. Mleko od krav pa lahko proda; kjer pa mleka lahko prodati ne more, naj pa napravlja maslo in sir, za katere izdelke mu nikdar ne bode manjkalo kupca.

Če pa kmetje sami prodajo seno, s tem le podpirajo mlekarje po mestih, ki jim potem delajo konkurenco. To je gotovo kmetu le v škodo.

Prodajanje slame tudi ni koristno. Slamo se lahko koristno porabi za rezanico (škopo) in pa za steljo. Če se živini slabo nastilja, tudi ne bodo dobro vspevala in rada boleha.

Sicer so pa tudi mestni prebivalci na boljšem, če dobivajo mleka od kmetov, kakor od mestnih mlekarjev. V velikih mestih bi se iz zdravstvenih ozirov že ne smeli mlekarji dopuščati. Mleko s kmetov zlasti pa s planinskih krajev je mnogo boljše nego pa mestno, ker živina živi bolj na čistem zraku. V mestih že hlevi ne morejo biti umno napravljeni, temveč so mej zidovjem jako zaduhli, ker močno upliva na mleko.

Pa še neko drugo razvado imamo tukaj omeniti. V nekaterih krajih vozijo v mesto mleko gospodinje same. Mi ne tajimo, da je v marsičem bolje, če gospodinja sama prodaje in se prebivalci lahko zanašajo, da dobé poštenejše blago. Ali na količkaj večji kmetiji je gospodinja vedno doma potrebna. Vsaj je znan pregovor, da gospodinja drži hiši tri vogle, gospodar le jednega. Gospodinja se v mestu privadi tudi pijače, večkrat se rada po cele dopoldneve mudi v mestu. Znano je pa, če gospodinja, začne pijančevati, da je še slabše nego bi gospodar. Če gospodinje ni doma, tudi dekle pridno ne delajo. Dobiček, ki ga ima od hoje v mesto, se kmalu drugje izgubi. Zatorej je bolje, če pošiljajo gospodarji zanesljive posle v mesto. Seveda s tem še ni rečeno, da bi gospodinja ne smela nikdar v mesto. Še celo dobro je, če pride v važnih opravkih, ali pravilo to biti ne sme, posebno ne na srednejih in večjih kmetijah. Na manjših je seveda drugače, ker nimajo poslov.

Pa še nekaj druzega imamo omeniti. Ženske, ki prodajajo mleko, naj bodo čisto oblečene, od kake umazane babe nikdo mleko kupiti ne bode maral. Snažnost je baš pri mlekarstvu jedno glavnih pravil.

Kmetijske raznoterosti.

Lucerna ali nemška detela. Poskušnje z lucerno ali nemško deteljo so prepričale, da na tem ni dosti ležeče, s katerega kraja da je seme. Kmetovalcu, ki kupuje seme, ni treba gledati na to, od kod da je, temveč le na to, kakšno da je.

Odprava mahu s travnikov. Mah se odpravi s travnikov, če se poškropi po travniku z raztopljino železne ali zelene galice. Travi pa ta tekočina ne škoduje.

Kako ravnati s krhkimi kopiti pri konjih. Krhka kopita pri konjih dobro izmij, potem pa s tolščo namaži.

Obrezavanje orehov. Orehov nikakor ne obrezuj po zimi, dokler je pričakovati še hudega mraza. Najbolje jih je obrezovati jeseni v septembru ali oktobru, da se rane pred mrazom že malo zacelijo. Lahko se pa obrezujejo tudi pomladi, ko ni več mraza in še drevje ni poganjati začelo. Če pa obrezuješ, ko se je rast že začela, kako potem teče sok iz rane, kakor pri vinski trti.

Žveplana bela detelja. Nekateri sleparski trgovci imajo navado žveplati seme bele detelje. Tako seme je jako lepo videti, ali kali pa ne. Tako deteljo spoznaš, če je nekoliko vzameš, namočiš in poskusiš z lakmusovim papirjem. Če modri papir porudeči, je žveplana. Seveda bi bilo želeti, da bi se včasih taka semena tudi uradno preiskala in bi se sleparija kaznovala.

Sušenje čevljev. Čevlje dobro posušiš in se ti vendar ne stisnejo, če jih zvečer napolniš z navadnim ovsom. Zjutraj so čevlji že popolnoma suhi.

Poučni in zabavni del.

Solnčni mrak.

(Danska povest.)

Predsednik zbornice poslancev pozvonil je z zvončkom in rekel:

„Zbornici imam naznaniti, da je državni poslanec devetega volilnega okraja, posestnik Andrej Wolstrup iz Barlesa včeraj nenadoma umrl. V prvih vrstah ni bil mej udeležitelji tega parlamenta in mnogi ž njim niso bili zadovoljni. Toda bilo je prepričanje in pa gorečnost v njem. Na dan pogreba zbornica ne bode imela seje.“

Zbor je to naznanilo poslušal stojè.

„Prva točka dnevnega reda je,“ nadaljeval je — —.

Šlo je za neko neznatno stvar, in vpisani govorniki pripadali so k tistim, katerih govori bi bili pripravni za preganjanja miši in podgan.

„Ker že stojiva," rekel je odvetnik Keller k svojemu tovarišu, gozdarju, „pojdite kar z mano, da zajutrkujeva. Na ta način se odtegneva dolgemu času, govornika poslušat.

Gozdar je pripadal onim častitim zborničnim članom, ki porabijo kakeršno koli pretvezo, da se le odtegnejo obravnavam in v tem slučaju je imel kaj izvrstno pretvezo. Šel je hitro za odvetnikom v zbornično beznico, kjer se dobi poleg žganja tudi belo portsko vino.

„Počasi bodomo že krčmarja navadili malo, da bode vedel, kaj se spodobi", opazil je odvetnik, ki je izpil pol kozarca. „To vino se vsaj piti more."

Da praktično izrazi svoje soglasje, hotel je gozdar slediti odvetnikovemu vzgledu; ali vendar je hitro kozarec odtegnil od ust.

„Še predvčeraj sedel je Andrej Wolstrup ravno pri tej mizi in pil —", reče gozdar.

„Pa ne belega portskega", opomni odvetnik.

„Ne, bil je priprost mož. Ali če si videl tega korenjaka, kako bi si bil mogel misliti, da bode čez dva dni že mrtev."

Gozdar pije.

„Mrtvoud vsacega izmej nas lahko zadene, prijatelj, nikdo ne ve, kdaj pride vrsta nanj."

Gozdar je izrezal tri kosce iz svojega z angleškim sirom obloženega rženega kruha. Poslednja opazka mu ni ugajala.

„Andrej Wolstrup bil je neotesan in neuljuden mož," reče čez nekaj časa. „Razumeti ne morem, kako ste ga tedaj bili privili v odseku."

Odvetnik se zasmeje.

„To pa ima tudi svojo zgodovino," pristavi.

Misel, da zve kaj novega, je zopet izvedrila gozdarja.

„Vedno se mi je zdelo, da je mej vami in Wolstrupom nekaj posebnega," zakliče na to.

Odvetnik je razrezal jajce in ga pol pojedel.

„Priznajte, da ste radovedni gozdar," pristavi na to.

„Vsaj je pa tudi prokleto dolgčas notri," odgovori gozdar opravičevaje se.

„Dobro, še predvčeraj me je vezala beseda, ali danes je mrtev in lahko povem in pripovedovanje bode morda baš tako dolgo trpelo, da v zbornici stvar izčvekajo." Na novo je nalil kozarec in začel:

Prvi pot sem se sešel z Andrejem Wolstrupom v mladosti, ko smo še bili zadovoljni in veseli — in z neko resnostjo potegnil je z roko po temenu — ko smo še imeli goste lase, kjer je sedaj pleša. Poleti 1854. leta imeli smo solnčen mrak, ki je bil že naprej napovedan, ker je imel biti jeden trenotek popolen. Jaz sem bil ravno v Barlesu, kajti tam je moj stric bil pastor. Pripadal je oni vrsti ljudij, ki so posebno v prvi polovici tega stoletja na vse načine razširjevali omiko mej narodom. Vedno se je pritoževal, da so kmetje še toliko zaostali. Meni seveda na vsej stvari ni bilo nič ležeče, ali vendar sem rad ugovarjal. Citiral sem mu nekatere kitice, katere so se nedavno zložile v čast kmetom.

„Kaj vedo vaši prismojeni pesniki o kmetih," zaklical je. „Ne! Če kdo trideset let mej njimi živi, potem še le spozna ljubi narod. Mari ni sramota, da je sredi devetnajstega stoletja štirinajst milj od Kodanja, cela vas, kjer so vsi zbegani in prestrašeni zaradi napovedanega solnčnega mraka? Od kod prihaja neumna govorica, ne vem, ali nakrat so zbegani postali in govoré o tem, da bode konec sveta."

„To ni mogoče, strijc," zaklical sem.

„Ab esse ad posse valet consequentia" (Od istinitega moremo sklepati na mogoče), odgovoril je. „Mej Kodanjem in Vordingborgom je še več reči, o katerih še tvoja filozofija niti ne sanja ne."

To je bil udarec, — jaz sem se tedaj nekoliko pečal s filozofičnim berilom. Sam sem pa kmalu dobil najglasnejše dokaze. Zvečer šel sem po vasi okrog. Pred gostilno je bil prevrnjen voz in kup ljudi je stalo pred njem in blebetalo. Pavel Andersen, posestnik v tej vasi, bil je v Vordinborgu, pa se je tako napil, da je voz zavozil to pot v star jelšev štor ob vaškem tolminu. Voz se je prevrnil, njega pa so pobitega in krvavega odnesli v gostilnico.

„Pavel Andersen sicer nima navade piti," opomnil je vaški krojač.

„O, mislil si je pač, če bode tako —" rekel je neki fant.

„Kaj si bode neki mar mislil?"

„Kar imamo, to imamo; kar pride, to pride", opazi vprašanec modro.

„Saj morda tako ne bodo več dolgo, ko še moremo kaj vžiti," mislil je drugi.

„Bode že prišlo," rekla je stara baba, ki je bila v občinski ubožni hiši. „Saj stoji v koledru."

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Ognjena zemlja. Ta potok pripada Argentini in Čileju in je še le malo preiskan. Le dva Francoza sta zadnji čas preiskala severni del. Prepričala sta se, da podnebje ni tako surovo, kakor se je mislilo. Rastlinstvo ni posebno raznovrstno, živalstvo je pa dosti bolje zastopano. Na otoku je mnogo železne rude. Na njem prebiva kacih 3000 Indijancev, ki so na nizki stopinji civilizacije. Hodijo nagi, in prebivajo v slabih kočah, živé se pa samo z lovom. Fizično so pa jako dobro razviti, veliki, močni in gibčni.

Gnomij, imenuje se nova kovina, ki so jo zasledili v niklu in kobaltu. Po svojih svojstvih je jako podoben poslednjima kovinama.

Riba — zidar. V rekah Severne Amerike dobi se riba, ki v vodi iz kamnov gradi gradičke za svoj zarod.

Borba ribe s ptico. V Bavangerfordu v Norvegiji so opazovali, kako je morski orel planil na ribo, ki je prišla na vrh vode, in vanjo zasadil kremplje. Močna riba se je spustila v dno in potegnila za seboj orla, predno je mogel iz ribe potegniti svoje kremplje.

Luna in ognjeniki. Prof. Palmieri je nedavno na neapoljski akademiji znanosti razlagal, da se je opazilo, da ognjeniki posebno bljujejo ob mlaji in ob polni luni.

Redke kovine. Povedali smo že, da se je poslednji čas platina jako podražila, ker je postala jako redka. Še redkejši in dražji je pa žlahna kovina: iridij, katerega funt velja 1800 gld. Še redkejši in dražji so pa berilij, barij in dimidij. Funt berilija velja 8000, barija 9000 in dimidija celo 12000 gld.

Nižave v Srednji Aziji. Zadnje zemljepisne preiskave so pokazale, da so v Srednji Aziji kraji, ki so za 50 metrov nižje nego površina Tihega morja.

Grenlandija. Novejša potovanja po Grenlandiji so pokazala, da je ta otok, ki je po obsegu svojem dvakrat tako velik kakor Francija, le jeden sam velik lednik. Vendar si ne smemo misliti, da je na Grenlandiji veden mraz. Po letu je na Grenlandiji jasno nebo, kakor v Italiji in je včasih 20° gorkote. Le to je, da je poletje prekratko, da bi se ves sneg in led raztajal. Kjer pa sneg odleze, pa rastejo najlepše cvetlice.

Solnčna svetloba. O tem kakšne barve je solnčna svetloba, še niso učenjaki jedini. Da ni taka, kakor jo vidimo, je gotovo, ker se solnčni žarki različno krojijo prodirajoč skozi zračne plasti. Nekateri mislijo, da je modra, drugi, da je bela. Poslednje je verojetnejše.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V osmi seji dne 24. marcija izroče se najprve došle peticije dotičnim odsekom, na to pa poročajo v imenu finančnega odseka: 1.) Poslanec Hribar v glavni bilanci loterijskega posojila mesta ljubljanjskega za leto 1890. Glavna bilanca posojilnega zaklada, odštevši račun izgube in dobička kaže v pasivih 1,613.570 gld. 89 kr., v aktivih 1,537.277 gld. 19 ½, nedostatek je torej manjši za 4002 gld. 75 ½ kr. nego lansko leto. V 13 letih se pričakuje, da se bode nedostatek pri obrestovanji s 4 % popolnoma odpravil. Predloženi proračun posojilnega zaklada za l. 1891. kaže potrebščine 72.217 gld., pokritja pa 73 818 gld. 26 kr; za l. 1892 je pa potrebščina proračunjena na 72.696 gld. 52 kr., pokritje pa na 72.785 gld. 70 kr.; za obe leti torej v dohodkih presežek. Bilanca in proračuna vzameta se na to naznanje. 2.) Poslanec Murnik o prošnji županstva v Poljanah za podporo za napravo vodnjakov in nakup brizgalnice. Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev. 3.) Poslanec Kersnik o prošnji meščanov v Krškem za oprostitev mostarine na deželnem mostu čez Savo v Krškem. Poročevalec predlaga: 1.) Prošnja meščanov krškega mesta za znižanje mostarine se odkloni. 2.) Deželnemu odboru se naroča, pripraviti na podlagi vsaj jednoletnih dohodkov do prihodnjega zasedanja nov znižan tarif za mostarino na krškem mostu, s katero bode pokriti stroške vzdržavanja, režijo ter obresti in dvajsetletno amortizacijo za zgradbo mosta od dežele plačane glavnice 10.000 gld. O teh predlogih prične se daljša debata. Poslanec Šuklje je proti predlogu finančnega odseka, govori o previsokem sedanjem tarifu poudarja važnost krškega mostu in stavi dodatni predlog: 1.) Svota 10.000 gld., katero dolguje Savski most pri Krškem deželnemu zakladu se odpiše. 2.) Pešci se, počenši s 1. aprilom l. 1892. oproste mostnine na istem mestu. Poslanec baron Schwegel je principijelno za predgovornikov nasvet, vendar pa svetuje, da naj še počaka še eno leto. Poslanec Pfeifer poudarja važnost mostu za promet, govori o previsokem tarifu in stavi za slučaj, ko bi se Šukljejev predlog ne vzprejel nastopni dodatni predlog: Sedanja dvojna mostovina za jednovprežen voz po 17 kr., oziroma 12., in za dvoupreženi voz po 34., oziroma 24 kr., se odpravi ter zniža za jednoupržen voz na 10 kr., za dvoupržen voz pa na 20 kr. Poslanec Murnik principijelno nima nič proti predlogoma, vendar pa misli, da je stvar še prenagljena. Pri glasovanji odklonita se Šukljejev in Pfeiferjev predlog, vzprejme pa predlog finančnega odseka. 4.) Poslanec Klun o prošnji sirot Marije in Ane Lušin za zvišanje oziroma podaljšanje miloščine ter nasvetuje, da se z letom 1893 miloščina podaljša na tri leta in poviša od 25 na 40 gld. Predlog se vzprejme. 5.) Posl. baron Schwegel o prošnji Jerneja Pečnika za podporo v namen preiskovanja Gorenjskega in Notranjskega naše dežele v arheologičnem obziru. Prositelju dovoli se za leto 1892 ednaka remumeracija kakor za leto 1891. 6.) Poslanec Luckmann o prošnji bivšega paznika deželne prisilne delavnice Jožefa Tomazina za dovoljenje provizije oziroma podpore. Prošnja izroči se deželnemu odboru z naročilom, da preišče, če ima prositelj pravico do provizije, in če je nema, ali se sme prositeljevi rodbini dovoliti za prihodnje tri leta podpore 100 gld. 7.) Posl. baron Schwegel glede dovoljenja kredita za deželni arhiv in knjižnico v Rudolfinumu za pokrivanje raznih potrebščin. Gsp. arhivarju Koblarju dovoli se za urejevanje arhiva renumeracija 100 gld., deželnemu odboru pa se naroča, da skrbi za druge potrebščine. 8.) Poslanec Murnik o prošnji slepega H. Keršeta v Ljubljani za podporo. Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev. 9.) V imenu upravnega odseka poroča poslanec Lenarčič v § 6. letnega poročila „Občila“. V poročilu navajajo se priklade posameznih cestnih okrajev za zgradbe in popravo cest. Poslanec Hribar pozivlje deželni odbor, da naj pazi na to, da se pri gospodarstvu okrajnih cestnih odborov ne bodo vršile zlorabe. Dalje poudarja isti poslanec potrebo, da bi se vožnja iz Bernikov do Mengiša okrajšala z razširjenjem že neke obstoječe cestice. Poslanec Dragoš izraža željo, da bi se zgradila cesta čez Kumat. Poročilo se na to vzame na znanje in seja zaključi.

V deveti seji dne 29 marcija poročajo v imenu upravnega odseka: 1.) Poslanec dr. Tavčar o napravi ceste iz podpeči do „Dolgega grabna“, oziroma do tje, kjer se združi z gospodarsko, z deželno-zborskim sklepom z dne 22. novembra 1890 med okrajne ceste vvrščeno, v ozemlji mesta ljubljanskega in občine Tomišelj nahajajočo se cesto, in dotičnem načrtu zakona. Poročilo deželnega odbora glede te ceste vzame se na znanje in vzprejme načrt zakona, po katerem je zgraditi to cesto. 2.) Poslanec baron Rechbach glede vvrstitve Velikolaško-Bloške okrajne ceste mej deželne ceste. Vvrstitev mej deželne ceste odloži se do časa, ko bo zgrajena dolenjska železnica. 3.) Poslanec Povše o prošnji gospodarskega odbora v Sanaboru za podporo za napravo cestnih podrovov med vasjo Sanabor in Zavetniki. Poročeval. predlaga 150 gld. podpore. Poslanec Šuklje je proti predlogu, ker gospodarski odbor v Sanaboru ni kompetenten za to prošnjo in naglaša, da se bodo jednake prošnje množile, ako se ta usliši in obžaluje pomanjkanje zavednosti v lastne sile, kar je za narod napaka, ter predlaga, da se o prošnji prestopi na dnevni red. Poslanec Lavrenčič zagovarja prošnjo in predlaga, da se dovoli vsaj 100 gld. Poslanec Pakiž toplo priporoča prošnjo in poudarja nasproti poslancu Šukljeju, da občine prosijo gotovo le takih podpor, ki so potrebne in koristne. Pri glasovanji vsprejme se posl. Šukljeja predlog. 4.) Posl. Murnik o prošnji županstva v Vipavi za vreditev kanalizacije ob državni cesti skozi trg Vipavo. Prošnja izroči se s priporočilom c. kr. deželni vladi v rešitev. O letnem poročilu deželnega odbora poročata: 5.) Poslanec baron Wurzbach o § 1. Potrjenje zakonovih načrtov. Poslanec dr. Tavčar graja, da se pretečeno leto ni sklical deželni zbor ter nasvetuje resolucijo:

„Deželni zbor kranjski opazi v tem, da ga vlada za l. 1891. ni sklicala k rednemu zasedanju, — prelom ustave;

izreka odločno svoj protest, da bi se iz tega postopanja vlade izvajali v prihodnje kaki prejudici, ter

zahteva enako odločno, da se bode deželni zbor te vojvodine v letu 1892 ustanovnim potom še enkrat k zasedanju pozval.

Deželni odbor ima nalog, da obvesti o tej resoluciji ministersko predsedstvo na Dunaju."

Deželni predsednik baron Winkler predgovorniku ugovarja ter pravi, da se ustava ni rušila. Omenja slučajev, ko se deželni zbori niso sklicali vsako leto in poudarja, da je vlada celo vprašala deželni odbor, ako želi da se skliče deželni zbor za nekaj dnij. Deželni odbor je bil zato da se ne skliče. Poslanec Murnik brani deželni odbor in vlado ter pravi, da je ta ravnala po zakonu, ker je vprašala tudi kranjski deželni odbor, ako se mu zdi potrebno, da se skliče deželni zbor za par dnij. Temu se to ni zdelo umestno v interesu dežele. Sicer pa nasvetuje, da se dr. Tavčarjeva resolucija izroči upravnemu odseku. Poslanec dr. Tavčar odgovarja ter pravi, da ni napadel vlade, ampak deželni odbor, ki tega dogodka niti v letnem poročilu ne omenja. Dr. Tavčarjeva resolucija se na to izroči upravnemu odseku in vzemo se na znanje vse druge marginalne številke brez kakega ugovora. 6.) Posl. Stegnar o § 2. letnega poročila deželnega odbora davki. Pri marg. št. 3 in 4. glede odbitka stanarinskega davka za vzdrževanje poslopij in znižanje pristojbin pri iztrjavanji neposrednih davkov oglasi se poslanec Pfeifer ter v daljšem govoru toži o vednem povišanji davkov od strani države, graja nepravilno postopanje pri iztrjevanju davkov, navaja za to slučaj ter poudarja, da zamore tako postopanje davčnih oblastij imeti slab upliv na davkoplačevalce. Deželni predsednik baron Winkler obljubuje, da bo vlada gledala na to, da se napake, ki so se morebiti godile, odpravijo. Druge mariginalne številke vzamejo se brez ugovora na znanje. V imenu finančnega odseka poročajo: 7.) Poslanec Šuklje glede razdelitve podpor, dovoljenih od države in dežele za stradajoče leta 1890. Vsega skupaj izdalo se je 70 705 gld. 3 kr. in pa 8000 gld. za nakup galice. Država dala je 45.000 gld drugo pa dežela. Razdelilo se je skupaj 294.077 *kg* koruze, 663.693 *kg* krompirja, 47.140 *kg* fižola, 2427 *kg* pšenice, 41.568 *kg* ovsa, 39.610 *kg* ječmena, 10.518 *kg* rži, 84.280 *kg* ajde in 500 *kg* prosa. V denarjih razdelilo se je 5.759 gld. Poročile se vzame na znanje. 8.) Isti poslanec o računskem sklepu deželnega zaklada za l. 1890. Dohodkov imel je zaklad 893.329 gld. 51 kr. potrebščina znašala je pa 756.347 gld. 64 kr., konečnega presežka torej v dohodkih za 136.981 gld. 87 kr. Skupna imovina zakladova znašala je 1,732.620 gld. 50 kr. čista pa 1,594.764 gld. 86 ½ kr. V primeri proti imovini l. 1889. pomnožila se je za 134.995 gld. 85 kr. Računski sklep in izkaz imovine vzameta se na znanje. 9.) Poslanec Kersnik v prošnji Vincencijeve družbe v Ljubljani za podporo k stavbinskim stroškom v Marijanišči. Dovoli se 2000 gld. 10.) Poslanec dr. vitez Bleiweis o prošnji sekundarija dr. R. Repiča za nagrado za večkratno nadomestovanje. Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev. 11.) Poslanec Kersnik o prošnji drd. P. Košenine za dovolitev takse za medicinski rigorozum. Prošnja se odstopi deželnemu odboru v rešitev. 12.) Posl. Višnikar o prošnji posojilnice v Krškem za podporo. Prošnja se odkloni. 13.) Poslanec Hribar o prošnji c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani za podporo. Dovoli se 2000 gld. za l. 1892. 14.) Poslanec Kersnik o prošnji treh glavnih odgonskih sprevodnikov v Ljubljani za zboljšanje plače. Plača zviša se od 360 gld. na 400 gld. 15.) Poslanec Murnik o prošnji slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani za nagrade učiteljem, kateri delujejo v šolskih delarnah. Prošnja izroči se deželnemu odboru s pooblastilom, da primerno nagraduje one učitelje, ki poučujejo v šolskih delarnah. Na to se seja zaključi.

— **Presvitli cesar** podaril je uršulinskemu samostanu v Škofji Loki za razširjenje šole 1000 gld., občini Spodnja Idrija pa za pokritje še neplačanih stroškov pri zgradbi šole 100 gld. podpore.

— **Osobne vesti.** Državni pravdnik v Gradcu g. dr. G. Zistler imenovan je svetovalcem pri graškem nadsodišču. — Čast. g. Ivan Lavrenčič, kapelan v Kranji dobil je župnijo Boštanj na Dolenjskem. — G. dr. Matej Pretner otvoril je v Trstu odvetniško pisarno. — Računski revident g. Jos. Sterle imenovan je računskim svetnikom in načelnikom nadsodnijskemu računskemu oddelku v Trstu. — Deželni odbor koroški imenoval je okrajnega živinozdravnika v Marbregu na Spod. Štajarskem g. Alojzija Komersa deželnim živinozdravnikom v Št. Lenartu v Labodski dolini.

— **Dopolnilne volitve** v občinski svet ljubljanski vršile bodo se letos v III. volilnem razredu dne 25., v II. razredu dne 27. in v I. razredu dne 29. aprila.

— **Volilskega shoda na Rakeku,** katerega je sklical državni poslanec dr. Ferjančič na pretečeno nedeljo, vdeležilo se je nad 30 odličnih volilcev. G. državni poslanec pojasnjeval je prav stvarno stališče in postopanje slov. poslancev v državnem zboru in je odgovarjal na razne vprašanja in interpelacije od strani volilcev. Shod, kateremu je predsedoval g. c. kr. notar Gruntar iz Logatca, izrekel je g. poslancu svoje popolno zaupanje.

— **Politični obhod** delne proge dolenjskih železnic od Radohove vasi čez Trebnje in Novomesto do Gorenje Straže vršil se bode od dne 25. aprila do 5. maja t. l. V tej dobi bode tudi politični obhod glede vodovodnih naprav za postaje v Kočevji, v Ortenegu in v Vidmu.

— **Dela za telefonsko zvezo** mej Dunajem, Gradcem in Trstom so se že pričela in bodo dovršena do jeseni.

— **Gledališče.** Te dni je bilo pri deželnemu odboru posvetovanje zaradi predstav in oddaje lož v novem gledališču. Posvetovanja vdeležila sta se tudi po dva zastopnika slovenskega „Dramatičnega" in nemškega „Theatervereina". Zastopnika „Dramatičnega društva" sta zahtevala, da sta na teden po dve slovenski predstavi in da se gledališče otvori s slovensko predstavo. Glede oddaje lož se je dogovorilo, da se bodo lože oddajale posebej za nemške predstave.

— **Antona Kneza oporoka.** Dodatno k našemu zadnjemu poročilu pristavljamo to-le: Glavni dedič vsega čez 60.000 vrednega imetja je „Matica Slovenska" v Ljubljani. 1000 gld. dobi Šišenska čitalnica, gotove manjše zneske pa njegovi najboljši prijatelji. 44.000 gld. naloži se obrestno za njegovo mater in očeta do njihove smrti, potem pa dobi to glavnico „Matica" v last, da kot iz „ustanove Antona Kneza" izdaja cene zabavne in poučne ljudske knjižice, ki imajo biti pisane v strogo narodnem duhu, na podlagi katoliške vere, toda svobodomiselno. Kak plemenit značaj je bil Anton Knez kaže najbolj jasno ta oporoka. — Odbor „Matice Slovenske" se je v svoji seji dne 4. t. m. jednoglasno izrekel za to, da „Matica" dedščino vsprejme in ravna ž njo po naročilu pokojnikovem.

— **Uniforma «Ljubljanskega Sokola».** Odbor ljubljanskega Sokola je v svoji zadnji seji sklenil, da se mesto dosedanjih klobukov uvedo za pokrivalo češke čapke s trobojno kokardo, sokolskim monogramom in kratkim peresom. Mesto dosedanjih pantalonov uvedejo se hlače s kratkimi istobarvenemi komašnami. Srajca in zurka ostaneta. Za podrobno določitev reformovane obleke ustanovi se poseben odsek, ki bo izbral blago in sploh preskrbel vse, da bodo imeli vsi društveniki ednako narejeno obleko in iz ednakega blaga. Plašči ostanejo dosedanji, vender pa ni dopuščeno kroja in barve plašča spreminjati. Nova uniforma postane obligatorna že z 1. majem

t. l. in od tega dne ni dopuščeno več v stari opravi nastopati. O teh sklepih obvestil bo odbor tudi ostala slovenska sokolska društva s prošnjo, da se jim priduže.

— **Vseh obrtnih zadrug** bilo je l. 1891 v Avstriji 5113 in mej temi 34 na Kranjskem, 338 na Štajarskem, 82 na Koroškem in 7 na Primorskem.

— **Odkritja Radeckega spomenika,** ki se bo vršilo na belo nedeljo na Dunaji, udeležili se bodo tudi kranjski veteranci in sicer korporativno z zastavo.

— **Skala utrgala se je** dne 2. t. m. nad hišo g. J. Gartnarja v Kropi, je prigrmela vanjo in močno poškodovala. Bilo je po noči in je 14 ljudi v hiši spalo, vender se pa k sreči ni nobenemu nič žalega storilo.

— **V deželnem zavodu za gluhoneme v Gradci** izpraznjenih je 15 ustanovnih mest za uboge gluhoneme deželane v starosti od 6. do 12. leta. Prošnja vsprejema vodstvo do 30. aprila t. l.

— **Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu,** popolniti je mesto tretjega učitelja z letno plačo 700 gld. s 6 petletnicami po 40 gld. in prostim stanovanjem. Ta služba se s početka začasno, po zadovoljivem jednoletnem službovanji pa stalno podeli. — Prosilci za to mesto predlože naj svoje prošnje, v katerih je dokazati starost, znanje slovenskega in nemškega jezika in učiteljsko usposobljenost za ljudske šole, deželnemu odboru predpisanim službenim potom do 25. aprila t. l. — Prosilci, kateri so vešči bučelarstvu, imajo prednost pred drugimi prosilci.

— **Umrl** je v Gradcu nadinžener v pokoji gosp. Ivan Vičič v 61. letu svoje starosti. Pokojnik bil je rodom Postojinčan. — V Ljubljani umrl je gosp. Fr. Omejec, umirovljeni poštni oficijal, v 46. letu svoje starosti. — V Lazah nad Vipavo umrl je graščak gosp. Josip Mayr star še-le 31 let.

— **Iz službe odpustilo** je naučno ministerstvo isterskega državnega in deželnega poslanca gosp. V. Spinčič-a, profesorja na ženskem oddelku goriškega učiteljišča.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca marcija 461 strank 155.630 gld. 15 kr., vzdignilo pa 243 strank 115.431 gld. 75 kr.

— **Nova hranilnica.** V Kranji otvori se v kratkem hranilnica. Pravila je vlada že potrdila.

— **Napredek.** Novomeški mestni zbor je sklenil ulice zaznamovati z imeni in napraviti na hišah v to potrebne tablice.

— **Matere pazite na otroke!** Kajžarica M. Pristav v Gradiču v Kamniškem okraji posadila je dné 28. t. m. svojega pet mesecev starega otroka na peč, sama pa šla po opravkih. Otrok je padel s peči in se poškodoval tako močno, da je vsled tega umrl.

— **Vseh odvetnikov** bilo je početkom tekočega leta v Avstriji 3236 in sicer pripade jih od teh 157 na Štajarsko, 27 na Koroško in 21 na Kranjsko. Proti lanskemu letu je 125 odvetnikov več.

— **Naša društva.** Pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva stoječi kor kranjskih veteranov, ki štoje 349 članov, je imel v nedeljo, 28. februvarija t. l. v mestni dvorani v navzočnosti 140 članov svoj občni zbor. Zbor otvori načelnik, mag. koncipist J. Mihalič, s trikratnim „Slava“ Najvišjemu pokrovitelju in prečita obširno poročilo o društvenem delovanji v zadnji dobi, ki govori o dostojnem praznovanji godov Nj. Veličanstev cesarja in cesarice, in pa petindvajsetletnice bitke pri Custozzi, dné 24. junija 1891., v kateri je palo 119 vojakov domačih čet, med njimi 8 častnikov. Njim v spomin se bo pred novo vojašnico v Travniških ulicah postavila piramida, kterej je mestni ingenieur, J. Duffé napravil načrt. Trije vojaki so dobili zlato, 57 srebrno svetinjo I., 97 srebrno svetinjo II. reda, 151 pa pohvale — zares časten dokaz hrabremu obnašanju. — V drugi polovici meseca aprila se bo slovesno otvoril na Dunaji spomenik maršalu grofu Radeckemu, pod katerim se je bojevalo 32 še živečih članov društva. — Udeležbo pri tej slavnosti je obljubilo od 1372 avstrijskih veteranskih korov do 1000; pričakovati je, da se te slavnosti udeleži tudi korporativno kranjski veteranski kor. Poročilo sklepa z zahvalo vsem dobrotnikom in podpornikom društvenim in upa, da se bode tudi zanaprej društva tako lepo spominjali. — Blagajnik Škof in knjigovodja Skube poročata o društvenih denarnih razmerah. Društvo je imelo lani 1798 gld. 29 kr. dohodkov in 1730 gld. 03 kr. stroškov, torej 68 gld. 26 kr. prebitka 54, članov je dobilo podporo, 7 jih je umrlo. Pogrebnih stroškov, podpor vdovam in sirotam je plačala blagajnic 156 gld. — Društveno premoženje znaša 4288 gld. 88 kr. in se je pomnožilo lani za 212 gld. 70 kr. — Za letos je proračunjenih 1990 gld. dohodkov in 1824 gld. stroškov. Računovodji in blagajniku se izreče za marljiv trud zborova zahvala. — Častnina članoma se izvolite c. in kr. podpolkovnik Rudolf Tormin in pa vpokojni vojaški zdravnik A Wessely. Potem se zborovanje zaključi s „Slava“ klici Nj. Veličanstvu.

— **Šolsko.** Od 100 otrok obiskuje šole: na Češkem, Moravskem in Nižji Avstriji po 95, na Koroškem, Tirolskem, in v Zgornji Avstriji po 94, na Solnograškem po 90, na Štajerskem po 89, v Šleziji po 86, na Kranjskem po 78, v Dalmaciji po 75, na Primorskem po 67, v Galiciji po 58, v Bukovini po 48.

— **Premožen berač.** V Budimpešti umrl je neki J. Branka, ki je živel od tega, kar je naprosil. Hodil je ves razcapan okrogi, jedel je v ljudski kuhinji, spal pa v slabi podstrešni izbici. V njegovem stanovanji našla je policija po njegovi vrednostnih papirjev za več ko 100.000 gld. Sorodnikov pokojnik nima, premoženje dobi torej država.

Listnica vredništva.

Gosp. P. S. v Lj. Slovenske dobre kemije nimamo. Vrtovčeva kmetijska kemija je zastarana. Schödlerjeva, ki jo je izdala Matica, tudi ni več primerna sedanjemu stanju znanosti. „Kemija“, ki jo je izdala družba sv. Mohora, je le za kmetsko ljudstvo. Nemci pa imajo seveda več dobrih tacih knjig, kakor je: Dr. S. Zeisele. Chemie, ki je izšla pri Hartlebnu na Dunaju, ali pa Remsenova Einleitung in das Studium der Chemie, ki je izšla v Tübingenu pri Laupp-u. Kdor je vešč ruščine, se mu pa priporočajo Mendelejeva: Osnovi Himiji, ki je jedna najboljših knjig o kemiji v svetovnem slovstvu.

M. P. v M. Če napenja živino, priporoča francoski živinozdravnik Bougthon svinjsko mast. Dene se masti v kako posodo, potem prilije vrele vode. Ko se mast razstopi in malo ohladi, vlije se te tekočine živinčetu v gobec, hkratu se pa mora malo pritiskati na levi strani, kjer je vamp najbolj napet.

S. P. v G. Teleta večkrat zaradi tega napenja, ker se prehitro piti daje. Še se teletu prehitro mleko notri vliva, mleko ne pride v siriščnik, temveč gre kar v vamp, kjer se ne prebavi, temveč le zavre in napenja.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.